

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original Article

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักของครูอาจารย์ต่อปัญหา

การสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา

Factors associated with awareness of teachers on the problem
of electronic cigarette use among youth in Nakhon Ratchasima Province

จารุวรรณ ไตรทิพย์สมบัติ

Jaruwan Tritipsombut

คณะสาธารณสุขศาสตร์

Faculty of Public Health,

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima Rajabhat University,

จังหวัดนครราชสีมา

Nakhon Ratchasima Province

DOI: 10.14456/dcj.2024.23

Received: June 17, 2023 | Revised: February 2, 2024 | Accepted: March 5, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักของครูอาจารย์ต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการจับฉลากแบบไม่มีการแทนที่จากรายชื่อครูอาจารย์ที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์คัดเลือกจำนวน 344 คน เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม ถึง มีนาคม พ.ศ. 2566 ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 71.22 มีอายุเฉลี่ย 39.79 ปี (SD=9.86) มีวิทยฐานะครูชำนาญการ ร้อยละ 31.56 มีรายได้เฉลี่ย 34,480.10 บาท (SD=16,297.12) มีค่ามัธยฐานของอายุการทำงาน 10 ปี เคยรับทราบการจำหน่ายบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 47.81 และเคยรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 77.03 เมื่อวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกพบว่าคุณครูอาจารย์ที่มีความสนใจในการรับทราบข้อมูลการจำหน่ายบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ต มีความตระหนักดีต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในเยาวชนเป็น 4.35 เท่าของผู้ที่ไม่มีความสนใจในการรับทราบข้อมูลการจำหน่ายบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ต (AOR=4.35, 95% CI 1.79 ถึง 11.11) ครูอาจารย์ที่มีทัศนคติระดับไม่ติดต่อบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ มีความตระหนักดีต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในเยาวชนเป็น 3.45 เท่าของผู้ที่มีทัศนคติระดับพอใช้ถึงติดต่อบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ (AOR=3.45, 95% CI 1.59 ถึง 7.69) ครูอาจารย์ที่มีรายได้ 35,001 บาทขึ้นไป มีความตระหนักดีต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในเยาวชนเป็น 2.83 เท่าของผู้ที่มีรายได้ 10,000-35,000 บาท (AOR=2.83, 95% CI 1.53 ถึง 5.23) และครูอาจารย์ที่มีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับต่ำ มีความตระหนักดีต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในเยาวชนเป็น 2.06 เท่าของผู้ที่มีความรู้ในระดับปานกลางถึงสูง (AOR=2.06, 95% CI 1.12 ถึง 3.78) ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องควรสร้างความตระหนักของครูอาจารย์ต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในเยาวชนโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยข้างต้น

ติดต่อผู้พิมพ์ : จารุวรรณ ไตรทิพย์สมบัติ

อีเมล : jaruwan.tr@kkumail.com

Abstract

The study aims to assess factors associated with awareness of teachers on the problem of electronic cigarette (e-cigarette) use among youth in Nakhon Ratchasima Province. A total of 344 teachers were selected by sampling without replacement from a list of teachers who met the inclusion criteria. Data were collected between January and March 2023 using a self-reported questionnaire. Results revealed that 71.22% were female with an average age of 39.79 years (SD=9.86), 31.56% were professional teachers. Average income was 34,480.10 Baht (SD=16,297.12), and a median of their working life was 10 years. Of those participants, 47.8% noticed e-cigarette sales online and 77.03% received risk information associated with e-cigarette. Analysis by using multiple logistic regression showed that teachers who were interested in receiving information on internet sale of e-cigarette have a good awareness level of e-cigarette problem among youth at 4.35 times higher than those who had no interest in receiving information on internet sale of e-cigarette (AOR=4.35, 95% CI 1.79 to 11.11). Teachers with bad attitude towards e-cigarettes have a good awareness level of e-cigarette problem among youth at 3.45 times of those with fair to good levels of attitude (AOR=3.45, 95% CI 1.59 to 7.69). Teachers with incomes of 35,001 baht or higher have a good awareness level of e-cigarette problem among youth at 2.83 times higher than those with incomes between 10,000 and 35,000 baht (AOR=2.83, 95% CI 1.53 to 5.23). Teachers with low level of e-cigarette knowledge have a good awareness level of e-cigarette problem among youth at 2.06 times higher than those with moderate to high levels of knowledge (AOR=2.06, 95% CI 1.12 to 3.78). Therefore, a good level of teachers' awareness on e-cigarette problem among youth should be considered regarding the above factors.

Correspondence: Jaruwan Tritipsombut

E-mail: jaruwan.tr@kkumail.com

คำสำคัญ

ความตระหนักของครูอาจารย์,
การสูบบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส, เยาวชน

Keywords

awareness of teacher, electronic cigarettes use,
youth

บทนำ

บุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส (Electronic cigarette: E-cigarette) เป็นผลิตภัณฑ์ยาสูบอีกประเภทหนึ่งที่นิยมในกลุ่มเยาวชน เนื่องด้วยการออกแบบรูปปลั๊กซ์ที่แปลกใหม่ สวยงาม มีสีส่นและกลิ่นที่หลากหลาย ประกอบกับกลยุทธ์ทางการตลาดที่สร้างให้เชื่อว่า บุหรี่หรือเลิกทหรอนิกสมีความปลอดภัยกว่าบุหรี่มวน (Conventional cigarette) อีกทั้งยังสร้างภาพของผู้สูบว่าเป็นคนทันสมัยด้วย แต่ในความเป็นจริงบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกสมีสารนิโคติน (Nicotine) ผสมอยู่ในปริมาณมากและสามารถเข้าสู่ร่างกายของผู้สูบได้มากกว่าการสูบบุหรี่มวน

5-9 เท่า ดังนั้น ปริมาณนิโคตินที่มีมากกว่าบุหรี่มวนย่อมส่งผลกระทบต่อผู้สูบได้มากกว่า⁽¹⁻³⁾ ทั้งนี้ ผลกระทบในระยะสั้นต่อสุขภาพกาย คือ จะทำให้เกิดอาการหายใจไม่ออก ไอ จาม คลื่นไส้ อาเจียน ปวดศีรษะ มึนงง สับสน ความดันโลหิตต่ำ ส่วนผลกระทบในระยะยาวต่อสุขภาพกาย คือ จะทำให้เกิดอาการเยื่อหุ้มปอดอักเสบ เยื่อจมูกอักเสบ ต้อกระจก ชีต จังหวะการเต้นของหัวใจผิดปกติ นอนไม่หลับ เหนื่อย อ่อนเพลีย ชัก หัวใจล้มเหลว ปวดบวม นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต คือ จะทำให้เกิดอาการวิตกกังวลซึมเศร้า⁽³⁻⁴⁾ ที่สำคัญอย่างยิ่งคือการสูบบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกสจะนำไปสู่การเสพติดสาร

นิโคตินและเกิดปัญหานักสูบบุหรี่ใหม่ตามมา⁽⁵⁻⁶⁾ จากข้อมูลข้างต้น หากเสริมสร้างความตระหนักให้บุคคลรู้เท่าทันความคิด อารมณ์ และความรู้สึกของตนเอง ตลอดจนเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ ก็จะช่วย บุคคลสามารถเลือกกระทำแต่สิ่งที่มีประโยชน์ ไม่บั่นทอนให้สุขภาพกายและจิตแย่ๆ ทั้งนี้ จากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับความตระหนักพบว่าความตระหนักเป็นการแสดงออกของความสำนึกต่อสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ใด เหตุการณ์หนึ่ง โดยอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้จนเกิด การรับรู้ทางอารมณ์ ความรู้สึก รวมถึงการเห็นคุณค่าใน เรื่องนั้นๆ⁽⁷⁾ ลักษณะรูปแบบของเรื่องที่จะรับรู้ คือ หาก มีการนำเสนอบ่อยครั้งและเลือกรูปแบบที่เหมาะสม จะก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีในทางปฏิบัติเป็นอย่างยิ่ง⁽⁸⁾ ในปี 2560 มีการสังเคราะห์ความรู้จากงานวิจัยเกี่ยวกับบุหรื อิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด 9 เรื่อง ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ตอนต้นอายุ 14-30 ปี จำนวน 16,621 คน พบว่าผู้ที่เคยใช้บุหรืหรืออิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มจะเริ่มสูบบุหรืหรือมวน ร้อยละ 30.4 ส่วนผู้ที่ไม่เคยใช้ บุหรืหรืออิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มจะเริ่มสูบบุหรืหรือมวน ร้อยละ 7.9 นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้ที่เคยใช้บุหรืหรืออิเล็กทรอนิกส์ ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา มีแนวโน้มจะกลับไปสูบบุหรืหรือมวนมากกว่าผู้ที่ไม่เคยใช้บุหรืหรืออิเล็กทรอนิกส์ถึง 4 เท่า⁽⁵⁾ และในปี 2565 มีการนำข้อมูลที่ได้ออกการสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรื การดื่มแอลกอฮอล์และการใช้สารเสพติดชนิด อื่นๆ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ จำนวน 6,045 คน และติดตามผลเป็นระยะ เวลา 12 เดือน พบว่าผู้ที่ไม่เคยมีประวัติสูบบุหรืใด ๆ มาก่อน หากเริ่มสูบบุหรืหรืออิเล็กทรอนิกส์ จะมีแนวโน้มไปลอง สูบบุหรืหรือมวนเพิ่มขึ้น 5.37 เท่า และมีแนวโน้มจะสูบบั บุหรืหรืออิเล็กทรอนิกส์และบุหรืหรือมวนเพิ่มขึ้น 6.96 เท่า จาก ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การสูบบุหรืหรืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นประตุการสูบบุหรืหรือมวนในกลุ่มเยาวชน ทั้งนี้ การคง มาตรการห้ามนำเข้าและห้ามจำหน่ายบุหรืหรืออิเล็กทรอนิกส์ ยังเป็นสิ่งที่ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพึงยึดถือ ปฏิบัติโดยเคร่งครัดแม้จะต้องเผชิญต่อแรงกดดันจาก กลุ่มธุรกิจบุหรืและบุหรืหรืออิเล็กทรอนิกส์⁽⁶⁾

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยการมี ส่วนร่วมในการเฝ้าระวังของครูอาจารย์ซึ่งเป็นบุคคล ที่มีความใกล้ชิดกับเยาวชนและมีหน้าที่โดยตรงใน การอบรมสั่งสอนสมาชิกในสังคมให้มีความรู้ตลอดจน รู้จักกฎเกณฑ์วัฒนธรรมต่างๆ ของสังคม ควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่เดิมอย่างเข้มงวด เพื่อเสริมสร้าง ให้เยาวชนมีความรู้ความตั้งใจในการควบคุมยาสูบและ ผลิตภัณฑ์นิโคติน อันจะช่วยลดโอกาสที่เยาวชนจะ กลายเป็นนักสูบบุหรี่ใหม่ในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้ง จะช่วยลดโอกาสการเติบโตของกลุ่มธุรกิจบุหรืและบุหรื อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ทั้งนี้ การดำเนินกิจกรรม ดังกล่าวได้อย่างประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ครูอาจารย์ก็ต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยว กับพิษภัยของบุหรืหรืออิเล็กทรอนิกส์และรู้เท่าทันกลยุทธ์ บริษัทผลิตบุหรื มีทัศนคติเชิงบวกต่อการป้องกันเยาวชน จากบุหรืหรืออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนมีความตระหนักถึง ปัญหาหรือผลกระทบของการสูบบุหรืหรืออิเล็กทรอนิกส์ใน เยาวชน ดังการศึกษาที่ผ่านมาซึ่งพบว่าปัจจัยที่ทำให้ เยาวชนใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยไม่เลือกสูบบุหรื คือ การรู้เท่าทันกลยุทธ์บริษัทผลิตบุหรื การรู้ความเสี่ ยง ความรุนแรงของโรคต่างๆ จากการสูบบุหรื และการได้ รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากผู้ปกครอง ครูอาจารย์⁽⁹⁾ อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ยังไม่พบงานวิจัยเกี่ยวกับบุหรืหรืออิเล็กทรอนิกส์ในเยาวชน จังหวัดนครราชสีมา การศึกษาส่วนใหญ่จะเน้นในเรื่อง การสูบบุหรืหรือมวนหรือเป็นการกล่าวถึงบุหรืในภาพรวม⁽¹⁰⁾ หากพิจารณาสถานการณ์การบริโภคยาสูบรายจังหวัด ของประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป พบว่า 1 ใน 10 จังหวัด ที่มีอัตราการบริโภคยาสูบสูงสุดในปี 2562 คือ จังหวัด นครราชสีมา (ร้อยละ 22.41) รองจากจังหวัด อำนาจเจริญ (ร้อยละ 22.55) จังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 22.83) จังหวัดหนองบัวลำภู (ร้อยละ 22.84) จังหวัดร้อยเอ็ด (ร้อยละ 22.86) จังหวัดกาฬสินธุ์ (ร้อยละ 22.93) จังหวัดอุดรธานี (ร้อยละ 24.96) จังหวัดสกลนคร (ร้อยละ 25.87)⁽¹¹⁾ และหากจำแนก ในรูปแบบเขตสุขภาพกลับพบว่าจังหวัดนครราชสีมา

มีอัตราการบริโภคยาสูบสูงเป็นอันดับ 1 เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นๆ ของเขตสุขภาพที่ 9 นครชัยบุรินทร์ นอกจากนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และความตระหนักของครูอาจารย์ต่อปัญหาบุหรี่หรือเลิกทอนิกสในเยาวชนไทยมีค่อนข้างน้อยและจำกัดเฉพาะบางประเด็นบางพื้นที่ โดยการศึกษาส่วนใหญ่จะเน้นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยเรียน และวัยทำงานที่ไม่ใช่ครูอาจารย์^(2, 12-14) อีกทั้งการศึกษาเกี่ยวกับความตระหนักของครูและผู้บริหารโรงเรียนต่อนโยบายบุหรี่หรือเลิกทอนิกสของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าการเพิ่มความตระหนักของครูระดับมัธยมศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นในการป้องกันเยาวชนจากธุรกิจบุหรี่หรือเลิกทอนิกสที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนการยอมรับและการบังคับใช้นโยบายบุหรี่หรือเลิกทอนิกส มีความสำคัญเพื่อให้สถานศึกษายังคงมีพื้นที่ปลอดบุหรี่⁽¹⁵⁾ การศึกษาค้นนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1) เพื่อประเมินระดับของความรู้ ทัศนคติ และความตระหนักของครูอาจารย์เกี่ยวกับปัญหาการสูบบุหรี่ไฟฟ้าในเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา และ 2) เพื่อประเมินปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักของครูอาจารย์ต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกสในเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา โดยองค์ความรู้ที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา นโยบายเพื่อป้องกันมิให้เกิดนักสูบหน้าใหม่ที่ยังเป็นเยาวชน

วัสดุและวิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional analytical study) เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2566 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูอาจารย์เพศชายและหญิงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ทั้ง 49 แห่ง ซึ่งจัดอยู่ใน 5 กลุ่มโรงเรียน⁽¹⁶⁾ ประกอบด้วย กลุ่มโรงเรียนราชสีมา จำนวน 805 คน กลุ่มโรงเรียนสุรนารี จำนวน 503 คน กลุ่มโรงเรียนบุญวัฒนา จำนวน 713 คน กลุ่ม

โรงเรียนอุบลรัตน์ จำนวน 521 คน และกลุ่มโรงเรียนสุรธรรม จำนวน 532 คน รวมทั้งสิ้น 3,074 คน⁽¹⁷⁾ กำหนดขนาดตัวอย่างเมื่อต้องการประมาณค่าสัดส่วนประชากรกรณีทราบจำนวนประชากร⁽¹⁸⁾ และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 342 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

$$n = \frac{Z^2 NP(1-P)}{Z^2 P(1-P) + (N-1) d^2}$$

N = ขนาดของประชากรที่ศึกษา (N=3,074)
n = ขนาดของตัวอย่างที่ต้องการ
Z = ค่ามาตรฐานภายใต้โค้งปกติ กำหนดให้เท่ากับ 1.96
P = สัดส่วนของการมีความตระหนักในระดับที่ต้องการให้เท่ากับ 0.50⁽¹⁸⁾
d = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ กำหนดให้เท่ากับ 0.05

ผู้วิจัยสุ่มพื้นที่โดยใช้วิธีการจับฉลากแบบไม่มีการแทนที่ได้โรงเรียนที่เป็นตัวแทน คือ โรงเรียน C (ตัวแทนกลุ่มโรงเรียนราชสีมา) จำนวน 90 คน โรงเรียน S (ตัวแทนกลุ่มโรงเรียนสุรนารี) จำนวน 56 คน โรงเรียน P (ตัวแทนกลุ่มโรงเรียนบุญวัฒนา) จำนวน 80 คน โรงเรียน B (ตัวแทนกลุ่มโรงเรียนอุบลรัตน์) จำนวน 58 คน และโรงเรียน T (ตัวแทนกลุ่มโรงเรียนสุรธรรม) จำนวน 60 คน เมื่อได้ตัวแทนครบทั้ง 5 กลุ่มโรงเรียนแล้ว ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการจับฉลากแบบไม่มีการแทนที่จากรายชื่อครูอาจารย์ที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์คัดเลือกจำนวนครบตามจำนวน คือ 344 คน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์คัดเลือก คือ มีอายุ 23-59 ปี สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ และสมัครใจที่จะเข้าร่วมการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนลงพื้นที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยประชุมร่วมกันเพื่อพูดคุยซักซ้อมทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของแบบสอบถาม ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างจะอ่านและตอบข้อคำถามด้วยตนเอง ใช้เวลาคนละ 20-30 นาที

การรับรองจริยธรรมการวิจัย

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา ให้การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เลขที่ใบรับรอง HE-211-2565 เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามซึ่ง ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 6 ส่วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 12 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส ตำแหน่งทางการสอน/วิทยฐานะ รายได้ (รวมเงินประจำตำแหน่ง) อายุการทำงาน การดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การสูบบุหรี่พร้อมกับการดื่มแอลกอฮอล์ และการมีโรคประจำตัว

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการสูบบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย การเคยสูบบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ การเคยเห็นหรือได้ยินโฆษณาเกี่ยวกับบุหรื่อเลิกทหรอนิกส์ การเคยรับทราบการจำหน่ายทางอินเทอร์เน็ต ความสนใจในการรับทราบข้อมูลการจำหน่ายทางอินเทอร์เน็ต การเคยรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับพิษภัย และความตั้งใจที่จะสูบในอนาคต

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเคยพบเห็นเด็กและเยาวชนสูบบุหรื่อเลิกทหรอนิกส์ จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย การเคยพบเห็นเด็กและเยาวชนสูบบุหรื่อเลิกทหรอนิกส์ ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา สถานที่ที่เคยพบเห็นเด็กและเยาวชนสูบบุหรื่อเลิกทหรอนิกส์ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา การมีนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันเด็กและเยาวชนจากบุหรื่อเลิกทหรอนิกส์ในสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันเด็กและเยาวชนจากบุหรื่อเลิกทหรอนิกส์

ส่วนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับบุหรื่อเลิกทหรอนิกส์ จำนวน 25 ข้อ เป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบ มี 3 ระดับ คือ ใช่/ไม่ทราบ/ไม่ใช่โดยตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน กรณีตอบว่าไม่ทราบ จะได้ 0 คะแนน ดังนั้น คะแนนต่ำสุด 0 คะแนน คะแนนสูงสุด

25 คะแนน และช่วงคะแนนที่เป็นไปได้ คือ 0-25 ผู้วิจัยแบ่งระดับคะแนนโดยใช้เกณฑ์ของ Bloom⁽¹⁹⁾ กล่าวคือ คะแนน 20-25 แสดงถึงการมีความรู้ในระดับสูง, คะแนน 15-19 แสดงถึงการมีความรู้ในระดับปานกลาง และคะแนน 0-14 แสดงถึงการมีความรู้ในระดับต่ำ แบบสอบถามผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 3 คน ตรวจสอบข้อคำถามแล้วนำผลคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.98 และคำนวณหาค่าคูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson 20: KR-20) ได้ 0.939

ส่วนที่ 5 ทศนคติที่มีต่อบุหรื่อเลิกทหรอนิกส์ จำนวน 20 ข้อ เป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Ratio scale) มี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยข้อคำถามเชิงบวกมีเกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 5, 4, 3, 2 และ 1 คะแนน ตามลำดับ ข้อคำถามเชิงลบมีเกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 1, 2, 3, 4 และ 5 คะแนน ตามลำดับ ดังนั้น ช่วงคะแนนที่เป็นไปได้คือ 20-100 ผู้วิจัยแบ่งระดับคะแนนโดยใช้เกณฑ์ของ Best⁽²⁰⁾ กล่าวคือ คะแนน 74-100 แสดงถึงการมีทัศนคติในระดับดี, คะแนน 47-73 แสดงถึงการมีทัศนคติในระดับพอใช้ และคะแนน 20-46 แสดงถึงการมีทัศนคติในระดับไม่ดี แบบสอบถามผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 3 คน ตรวจสอบข้อคำถามแล้วนำผลคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.97 และคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ 0.710

ส่วนที่ 6 ความตระหนักของครูอาจารย์ต่อปัญหาการสูบบุหรื่อเลิกทหรอนิกส์ในเยาวชน จำนวน 13 ข้อ เป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า

(Ratio scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยข้อคำถามเชิงบวกมีเกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 5, 4, 3, 2 และ 1 คะแนน ตามลำดับ ดังนั้น ช่วงคะแนนที่เป็นไปได้คือ 13-65 ผู้วิจัยแบ่งระดับคะแนนโดยใช้เกณฑ์ของ Best⁽²⁰⁾ กล่าวคือ คะแนน 48-65 แสดงถึงการมีความตระหนักในระดับดี, คะแนน 31-47 แสดงถึงการมีความตระหนักในระดับพอใช้ และคะแนน 13-30 แสดงถึงการมีความตระหนักในระดับไม่ดี แบบสอบถามผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 3 คน ตรวจสอบข้อคำถาม แล้วนำผลคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 และคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ 0.985

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยให้กลุ่มตัวอย่างอ่านและตอบข้อคำถามด้วยตนเอง ใช้เวลาคนละ 20-30 นาที แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ ทศนคติที่มีต่อบุหรี่หรือเลิกทอนิกส และความตระหนักของครูอาจารย์ต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกสในเยาวชน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งนี้ การแปลผลด้วยค่าเฉลี่ยหรือค่ามัธยฐานขึ้นอยู่กับลักษณะการแจกแจงของข้อมูลนั้นว่าเป็นโค้งปกติหรือไม่ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักดีของครูอาจารย์ต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกสในเยาวชนจังหวัดนครราชสีมาโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ได้แก่ Chi-squared test / Fisher's exact test และ Multiple logistic regression พร้อมคำนวณค่า Crude odds ratio (COR), Adjusted odds ratio (AOR) และ 95% confidence interval (95% CI)

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 344 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับคืน (Response rate) ร้อยละ 100.00 โดยมีผลการศึกษาดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 71.22 มีอายุเฉลี่ย 39.79 ปี (SD=9.86) นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 97.68 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 60.53 มีสถานภาพคู่และอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 47.52 รองลงมา คือ โสด ร้อยละ 42.86 มีวิทยฐานะครูชำนาญการ ร้อยละ 31.56 รองลงมา คือ ครูระดับปฏิบัติการ (คศ. 1) ร้อยละ 30.31 และครูชำนาญการพิเศษ ร้อยละ 27.19 มีรายได้เฉลี่ย 34,480.10 บาท (SD=16,297.12) มีค่ามัธยฐานของอายุการทำงาน 10 ปี (ค่าเฉลี่ย=13.75, SD=10.24) ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 77.06 กลุ่มตัวอย่างไม่เคยดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 55.65 รองลงมา คือ ปัจจุบันยังดื่มอยู่ ร้อยละ 28.87 กลุ่มตัวอย่างไม่เคยสูบบุหรี่มวน ร้อยละ 89.47 รองลงมา คือ เคยสูบ แต่เลิกแล้ว ร้อยละ 8.48 กลุ่มตัวอย่างเคยสูบบุหรี่พร้อมกับดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 7.94

ข้อมูลเกี่ยวกับการสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกส

ในชีวิตที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างไม่เคยสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกส ร้อยละ 93.29 ทั้งนี้ เคยเห็นหรือได้ยินโฆษณาเกี่ยวกับบุหรี่หรือเลิกทอนิกส ร้อยละ 61.22 ผ่าน Facebook ร้อยละ 66.19 รองลงมา คือ YouTube ร้อยละ 41.43 และ TikTok ร้อยละ 35.71 กลุ่มตัวอย่างเคยรับทราบการจำหน่ายบุหรี่หรือเลิกทอนิกสทางอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 47.81 ส่วนใหญ่ไม่มีความสนใจที่จะรับทราบข้อมูลการจำหน่ายบุหรี่หรือเลิกทอนิกสทางอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 77.38 รองลงมา คือ คลิกเข้าไปดูรายละเอียดเลย ๆ ร้อยละ 21.43 คลิกถูกใจ ติดตามโฆษณา ร้อยละ 0.89 และร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มจำหน่ายโฆษณาบุหรี่หรือเลิกทอนิกสทางอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 0.30

กลุ่มตัวอย่างเคยรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 77.03 ผ่านโทรทัศน์ ร้อยละ 53.01 รองลงมา คือ Facebook ร้อยละ 50.75 และ YouTube ร้อยละ 40.60 ในอนาคตข้างหน้า กลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจที่จะไม่สูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 97.95 รองลงมา คือ ลดปริมาณการสูบลง ร้อยละ 1.76 และเพิ่มปริมาณการสูบขึ้น ร้อยละ 0.29

เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มที่เคยสูบบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 23 คน (ร้อยละ 6.71) พบว่าเริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกเมื่ออายุต่ำสุดเท่ากับ 10 ปี (ค่าเฉลี่ย=24.33, SD=9.68) เนื่องจากมีความอยากรู้อยากเห็น อยากลอง จำนวน 15 คน รองลงมา คือ ชื่นชอบรสชาติ / กลิ่นของบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์จำนวน 6 คน และสูบบุหรี่เพื่อน / เพื่อนชักชวนให้สูบ จำนวน 5 คน กลุ่มตัวอย่างได้บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์มาโดยการขอหรือขอยืมจากคนอื่น จำนวน 8 คน รองลงมา คือ ได้รับจากเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงาน จำนวน 6 คน และซื้อออนไลน์จากอินเทอร์เน็ต จำนวน 3 คน ซื้อจากร้านสะดวกซื้อ จำนวน 3 คน ในช่วง 30 วันที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ 1-2 วัน จำนวน 3 คน รองลงมา คือ 3-5 วัน จำนวน 2 คน สูบทุกวัน จำนวน 2 คน

ข้อมูลเกี่ยวกับการเคยพบเห็นเด็กและเยาวชนสูบบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์

ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างเคยพบเห็นเด็กและเยาวชนสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 63.45 โดยเฉพาะห้องสุขาพบได้สูงสุดถึงร้อยละ 67.57 รองลงมา คือ หลังอาคารเรียน ร้อยละ 22.16 และห้องเรียน ร้อยละ 12.97 ทั้งนี้ สถานศึกษามีนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันเด็กและเยาวชนจากบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 90.41 ส่วนใหญ่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันเด็กและเยาวชนจากบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 73.84

ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับต่ำ ร้อยละ 42.73 รองลงมา คือ ระดับปานกลาง ร้อยละ 35.47 (ค่าเฉลี่ย=14.23, SD=6.30, 95% CI

13.56 ถึง 14.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคำถามซึ่งตอบถูกต้องมากที่สุด ได้แก่ การสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้เสพติดเหมือนบุหรี่มวน ร้อยละ 80.82 รองลงมา คือ บุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ไม่มีส่วนประกอบของนิโคติน จึงไม่ก่อให้เกิดพิษภัยจากควันบุหรี่ มือสอง ร้อยละ 79.94 ส่วนคำถามซึ่งตอบถูกต้องน้อยที่สุด ได้แก่ บุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ปลอดภัยกว่าบุหรี่มวน ถึงร้อยละ 95.00 ร้อยละ 4.65 รองลงมา คือ บุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์เป็นยาสูบชนิดใหม่ แต่มีสารพิษที่เป็นอันตรายต่อร่างกายน้อยกว่าบุหรี่มวน ร้อยละ 20.35

ทัศนคติที่มีต่อบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์

กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับไม่ดี ร้อยละ 78.78 รองลงมา คือ ระดับพอใช้ ร้อยละ 21.22 (ค่าเฉลี่ย=37.06, SD=10.11, 95% CI 35.99 ถึง 38.13) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคำถามที่กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งในเรื่องรู้สึกพึงพอใจหากเด็กและเยาวชนสามารถสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเปิดเผย ร้อยละ 71.52 รองลงมา คือ พร้อมจะยอมรับความเสี่ยงเพื่อให้ได้สูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 69.47 การสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ช่วยในการเข้าสังคมและดูเป็นคนทันสมัย ไม่เซย ร้อยละ 64.25 เห็นว่ารัฐบาลควรสนับสนุนการสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์แทนการสูบบุหรี่มวน ร้อยละ 63.96 คิดว่าไม่ใช่เรื่องเสียหายอะไรหากจะทดลองสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์สักครั้ง ร้อยละ 61.63 คิดว่าไม่ใช่เรื่องเสียหายอะไรหากเด็กและเยาวชนจะทดลองสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์สักครั้ง ร้อยละ 61.62 รู้สึกพึงพอใจหากรัฐจัดให้มีการซื้อขายบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างถูกกฎหมาย ร้อยละ 61.05 และรู้สึกพึงพอใจหากสามารถสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างถูกกฎหมายเหมือนอย่างเช่นในประเทศอังกฤษ ร้อยละ 54.95 ส่วนคำถามที่กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วยในเรื่องการสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์เป็นครั้งคราว ไม่ทำให้เสพติด ร้อยละ 31.98 รองลงมา คือ การสูบบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ช่วยให้เลิกสูบบุหรี่มวนได้ ร้อยละ 24.71 ความตระหนักของครูอาจารย์ต่อปัญหาการสูบบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ในเยาวชน

กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ของเยาวชนในระดับดี ร้อยละ 63.95 รองลงมา คือ ระดับพอใช้ ร้อยละ 32.56 (ค่าเฉลี่ย = 50.27, SD=10.50, 95% CI 49.16 ถึง 51.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ของเยาวชนในระดับมากที่สุดเรื่องการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของลูกศิษย์ในทุก ๆ เรื่อง โดยเฉพาะการลด ละ เลิกบุหรี่ อีเล็กทหรอนิกส์ ร้อยละ 65.79 รองลงมา คือ การให้คำปรึกษาแนะนำและสนับสนุนทางใจเมื่อลูกศิษย์มีเรื่องเดือดร้อน ร้อยละ 44.19 การดูแลช่วยเหลือลูกศิษย์ไม่ให้สูบบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ภายในสถานศึกษา ร้อยละ 37.80 การสอดแทรกและเน้นย้ำให้ลูกศิษย์เข้าใจและตระหนักถึงพิษภัยต่อสุขภาพของบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกหลักสูตร ร้อยละ 35.47 การสอดแทรกและเน้นย้ำให้ลูกศิษย์รู้และเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่ควบคุมบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ในประเทศไทย ร้อยละ 31.97

กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ของเยาวชนในระดับมากเรื่องการส่งเสริมทักษะที่เกี่ยวกับการใช้เวลาว่างจากการเรียนให้เกิดประโยชน์กับลูกศิษย์ตามความถนัดและความสนใจ ร้อยละ 40.42 รองลงมา คือ การสนับสนุนให้ลูกศิษย์เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกันเด็กและเยาวชนให้ห่างไกลจากบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ ร้อยละ 39.83 การเสริมสร้างพัฒนาทักษะให้ลูกศิษย์รู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจและกล้าที่จะปฏิเสธบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์เมื่อถูกชักชวน ร้อยละ 36.92 การสนับสนุนให้พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกันเด็กและเยาวชนให้ห่างไกลจากบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ ร้อยละ 36.34 การสอดแทรกและเน้นย้ำให้ลูกศิษย์รู้เท่าทันกลยุทธ์ทางการตลาดของบริษัทผู้ผลิตบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ ร้อยละ 33.73 ครูอาจารย์และผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้คนใน

ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการป้องกันเด็กและเยาวชนให้ห่างไกลจากบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ ร้อยละ 30.52 กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ของเยาวชนในระดับปานกลางเรื่องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามนโยบายป้องกันเด็กและเยาวชนจากการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ร้อยละ 31.69 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายป้องกันเด็กและเยาวชนจากการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ร้อยละ 31.11

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักดีของครูอาจารย์ต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ในเยาวชน

จากตารางที่ 1 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับความตระหนักดีของครูอาจารย์ต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ในเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งแบ่งออกเป็นกลุ่มที่มีความตระหนักต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ในระดับดี (คะแนน 48-65; n=220) กับกลุ่มที่มีความตระหนักต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ในระดับพอใช้ถึงไม่ดี (คะแนน 13-47; n=124) โดยใช้การวิเคราะห์ตัวแปรตัวเดียว (Univariable analysis) พบว่ารายได้ ($\chi^2=4.62$, $p\text{-value}=0.032$) ความสนใจในการรับทราบข้อมูลการจำหน่ายบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ต ($\chi^2=14.00$, $p\text{-value}<0.001$) การเคยรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ ($\chi^2=7.89$, $p\text{-value}=0.005$) การเคยพบเห็นเด็กและเยาวชนสูบบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ ($\chi^2=5.11$, $p\text{-value}=0.024$) ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา สถานที่ที่เคยพบเห็นเด็กและเยาวชนสูบบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ ($\chi^2=8.71$, $p\text{-value}=0.003$) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันเด็กและเยาวชนจากบุหรี่อิล็กทหรอนิกส์ ($\chi^2=24.97$, $p\text{-value}<0.001$) ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ ($\chi^2=18.63$, $p\text{-value}<0.001$) และทัศนคติที่มีต่อบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ ($\chi^2=10.30$, $p\text{-value}=0.001$) มีความสัมพันธ์กับความตระหนักดีของครูอาจารย์ต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทหรอนิกส์ในเยาวชนจังหวัดนครราชสีมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับความตระหนักดีของครูอาจารย์ต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา (n=344)

Table 1 The relationship between various factors and teachers' good awareness on the problem of e-cigarettes use among youth in Nakhon Ratchasima Province (n=344)

ตัวแปร	ความตระหนักของครูอาจารย์ต่อปัญหา การสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ของเยาวชน (n (%))		χ^2	p-value
	ระดับดี	ระดับพอใช้ ถึง ไม่ดี		
เพศ			1.99	0.158
หญิง (n=245)	151 (61.63)	94 (38.37)		
ชาย (n=99)	69 (69.70)	30 (30.30)		
อายุ			2.32	0.128
23-40 ปี วัยเริ่มต้นทำงาน วัยทำงาน (n=180)	121 (67.22)	59 (32.78)		
41-59 ปี วัยกลางคน (n=144)	85 (59.03)	59 (40.97)		
ศาสนา			2.49	0.143*
นับถือศาสนาพุทธ (n=336)	217 (64.58)	119 (35.42)		
นับถือศาสนาอื่น ๆ เช่น คริสต์ อิสลาม เป็นต้น (n=8)	3 (37.50)	5 (62.50)		
ระดับการศึกษาสูงสุด			0.11	0.739
ปริญญาตรี (n=207)	134 (64.73)	73 (35.27)		
สูงกว่าปริญญาตรี (n=135)	85 (62.96)	50 (37.04)		
สถานภาพสมรส			0.18	0.673
โสด (n=147)	92 (62.59)	55 (37.41)		
คู่ หม้าย หย่า (n=196)	127 (64.80)	69 (35.20)		
ตำแหน่งทางการสอน / วิทยฐานะ			1.42	0.233
ครูผู้ช่วย ครูระดับปฏิบัติการ (n=131)	88 (67.18)	43 (32.82)		
ครูชำนาญการ ครูชำนาญการพิเศษ (n=188)	114 (60.64)	74 (39.36)		
รายได้ (รวมเงินประจำตำแหน่ง)			4.62	0.032
10,000 ถึง 35,000 บาท (n=156)	109 (69.87)	47 (30.13)		
35,001 บาทขึ้นไป (n=112)	64 (57.14)	48 (42.86)		
อายุการทำงาน			3.49	0.062
1-10 ปี (n=165)	113 (68.48)	52 (31.52)		
11 ปีขึ้นไป (n=159)	93 (58.49)	66 (41.51)		
การดื่มแอลกอฮอล์			0.23	0.631
ไม่เคยดื่ม (n=187)	117 (62.57)	70 (37.43)		
เคยดื่มแต่เลิกแล้ว ปัจจุบันยังดื่มอยู่ (n=149)	97 (65.10)	52 (34.90)		
การสูบบุหรี่รวม			0.00	0.985
ไม่เคยสูบ (n=306)	195 (63.73)	111 (36.27)		
เคยสูบแต่เลิกแล้ว ปัจจุบันยังสูบบุหรี่อยู่ (n=36)	23 (63.89)	13 (36.11)		

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับความตระหนักดีของครูอาจารย์ต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกสในเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา (n=344) (ต่อ)

Table 1 The relationship between various factors and teachers' good awareness on the problem of e-ciga rettes use among youth in Nakhon Ratchasima Province (n=344) (Continue)

ตัวแปร	ความตระหนักของครูอาจารย์ต่อปัญหา การสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกสของเยาวชน (n (%))		χ^2	p-value
	ระดับดี	ระดับพอใช้ ถึง ไม่ดี		
การสูบบุหรี่พร้อมกับการดื่มแอลกอฮอล์			2.47	0.116
ไม่เคย (n=313)	196 (62.62)	117 (37.38)		
เคย (n=27)	21 (77.78)	6 (22.22)		
การมีโรคประจำตัว			2.41	0.121
ไม่มี (n=262)	173 (66.03)	89 (33.97)		
มี (n=78)	44 (56.41)	34 (43.59)		
การเคยสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกส			0.32	0.574
ไม่เคย (n=320)	204 (63.75)	116 (36.25)		
เคย (n=23)	16 (69.57)	7 (30.43)		
การเคยเห็นหรือได้ยินโฆษณาเกี่ยวกับบุหรี่หรือเลิกทอนิกส			2.55	0.111
ไม่เคยเห็น ไม่เคยได้ยิน (n=133)	78 (58.65)	55 (41.35)		
เคยเห็น เคยได้ยิน (n=210)	141 (67.14)	69 (32.86)		
การเคยรับทราบการจำหน่ายบุหรี่หรือเลิกทอนิกสทางอินเทอร์เน็ต			0.27	0.607
ไม่เคย (n=179)=167)	112 (62.57)	67 (37.43)		
เคย (n=164)	107 (65.24)	57 (34.76)		
ความสนใจในการรับทราบข้อมูลการจำหน่ายบุหรี่หรือเลิกทอนิกสทางอินเทอร์เน็ต			14.00	<0.001
ไม่สนใจ (n=260)	151 (58.08)	109 (41.92)		
สนใจ (n=76)	62 (81.58)	14 (18.42)		
การเคยรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่หรือเลิกทอนิกส			7.89	0.005
ไม่เคย (n=79)	40 (50.63)	39 (49.37)		
เคย (n=265)	180 (67.92)	85 (32.08)		
ความตั้งใจที่จะสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกสในอนาคตข้างหน้า			0.19	1.000*
ไม่สูบลเลย (n=333)	211 (63.36)	122 (36.64)		
เพิ่ม / ลดปริมาณการสูบ (n=7)	5 (71.43)	2 (28.57)		
การเคยพบเห็นเด็กและเยาวชนสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกสในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา			5.11	0.024
ไม่เคย (n=125)	70 (56.00)	55 (44.00)		
เคย (n=217)	148 (68.20)	69 (31.80)		
สถานที่ที่เคยพบเห็นเด็กและเยาวชนสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกสในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา			8.71	0.003
ไม่เคย (n=157)	87 (55.41)	70 (44.59)		
เคย (n=185)	131 (70.81)	54 (29.19)		

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับความตระหนักดีของครูอาจารย์ต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา (n=344) (ต่อ)

Table 1 The relationship between various factors and teachers' good awareness on the problem of e-ciga rettes use among youth in Nakhon Ratchasima Province (n=344) (Continue)

ตัวแปร	ความตระหนักของครูอาจารย์ต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ของเยาวชน		χ^2	p-value
	(n (%))			
	ระดับดี	ระดับพอใช้ ถึง ไม่ดี		
การมีนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันเด็กและเยาวชนจากบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในสถาน			1.40	0.236
ไม่มี (n=33)	18 (54.55)	15 (45.45)		
มี (n=311)	202 (64.95)	109 (35.05)		
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันเด็กและเยาวชนจากบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์			24.97	<0.001
ไม่มี (n=90)	38 (42.22)	52 (57.78)		
มี (n=254)	182 (71.65)	72 (28.35)		
ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์			18.63	<0.001
ระดับต่ำ (n=147)	75 (51.02)	72 (48.98)		
ระดับปานกลาง ถึง สูง (n=197)	145 (73.60)	52 (26.40)		
ทัศนคติที่มีต่อบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์			10.30	0.001
ระดับไม่ดี (n=271)	185 (68.27)	86 (31.73)		
ระดับพอใช้ ถึง ดี (n=73)	35 (47.95)	38 (52.05)		

* Fisher's exact test

จากตารางที่ 2 เมื่อวิเคราะห์การถดถอย ลอจิสติกพหุคูณ (Multiple logistic regression) โดยควบคุมอิทธิพลของปัจจัยอื่นๆ พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักดีของครูอาจารย์ต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในเยาวชน ประกอบด้วย รายได้ (รวมเงินประจำตำแหน่ง) ความสนใจในการรับทราบข้อมูลการจำหน่ายบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ต ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ และทัศนคติที่มีต่อบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ โดยครูอาจารย์ที่มีความสนใจในการรับทราบข้อมูลการจำหน่ายบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ต มีความตระหนักดีต่อปัญหาการสูบบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ในเยาวชนเป็น 4.35 เท่าของผู้ที่ไม่มีความสนใจในการรับทราบข้อมูลการจำหน่ายบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ต (AOR=4.35, 95% CI

1.79 ถึง 11.11) ครูอาจารย์ที่มีทัศนคติระดับไม่ดีต่อบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ มีความตระหนักดีต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในเยาวชนเป็น 3.45 เท่าของผู้ที่มีทัศนคติระดับพอใช้ถึงดีต่อบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ (AOR=3.45, 95% CI 1.59 ถึง 7.69) ครูอาจารย์ที่มีรายได้ 35,001 บาทขึ้นไป มีความตระหนักดีต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในเยาวชนเป็น 2.83 เท่าของผู้ที่มีรายได้ 10,000-35,000 บาท (AOR=2.83, 95% CI 1.53 ถึง 5.23) และครูอาจารย์ที่มีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในระดับต่ำ มีความตระหนักดีต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในเยาวชนเป็น 2.06 เท่าของผู้ที่มีความรู้ในระดับปานกลางถึงสูง (AOR=2.06, 95% CI 1.12 ถึง 3.78)

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักดีของครูอาจารย์ต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ในเยาวชน
จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้สถิติ Multiple logistic regression พร้อมคำนวณค่า Adjusted OR และ 95% CI (n=344)

Table 2 Analysis of factors associated with good awareness of teachers on the problem of e-cigarette use among youth, using multiple logistic regression with adjusted OR and 95% CI (n=344)

ปัจจัย	Crude OR (95% CI)	Adjusted OR* (95% CI)	p-value
รายได้ (รวมเงินประจำตำแหน่ง)			
- 35,001 บาทขึ้นไป	1.72 (1.04-2.86)	2.83 (1.53-5.23)	0.001
- 10,000 ถึง 35,000 บาท	Ref.		
ความสนใจในการรับทราบข้อมูลการจำหน่ายบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ต			
- สนใจ	3.20 (1.70-6.00)	4.35 (1.79-11.11)	0.001
- ไม่สนใจ	Ref.		
การเคยรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่ไฟฟ้า			
- เคย (n=265)	2.07 (1.24-3.44)	1.32 (0.64-2.70)	0.458
- ไม่เคย (n=79)	Ref.		
การเคยพบเห็นเด็กและเยาวชนสูบบุหรี่ไฟฟ้า ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา			
- เคย (n=217)	1.69 (1.07-2.65)	2.12 (0.72-6.24)	0.174
- ไม่เคย (n=125)	Ref.		
สถานที่ที่เคยพบเห็นเด็กและเยาวชนสูบบุหรี่ไฟฟ้า ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา			
- เคย (n=185)	1.95 (1.25-3.05)	2.56 (0.89-7.14)	0.081
- ไม่เคย (n=157)	Ref.		
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันเด็กและเยาวชนจากบุหรี่ไฟฟ้า			
- มี (n=254)	3.46 (2.10-5.70)	1.52 (0.76-3.03)	0.241
- ไม่มี (n=90)	Ref.		
ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์			
- ระดับต่ำ (n=147)	2.70 (1.69-4.17)	2.06 (1.12-3.78)	0.020
- ระดับปานกลาง ถึง สูง (n=197)	Ref.		
ทัศนคติที่มีต่อบุหรี่หรืออิเล็กทรอนิกส์			
- ระดับไม่ดี (n=271)	2.34 (1.38-3.95)	3.45 (1.59-7.69)	0.002
- ระดับพอใช้ ถึง ดี (n=73)	Ref.		

* Adjusted for 8 ปัจจัยที่แสดงในตาราง

วิจารณ์และสรุป

กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกซ์ของเยาวชนในระดับดี ร้อยละ 63.95 ทั้งนี้ ยังไม่พบการศึกษาที่ประเมินระดับความตระหนักต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกซ์ของเยาวชนในกลุ่มครูอาจารย์ แต่การศึกษาในสหรัฐอเมริกาพบว่าการเพิ่มความตระหนักของครูระดับมัธยมศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นในการป้องกันเยาวชนจากธุรกิจบุหรี่ยี่ห้อเลิกทอนิกซ์ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนการยอมรับและการบังคับใช้นโยบายบุหรี่ยี่ห้อเลิกทอนิกซ์จะช่วยให้สถานศึกษายังคงมีพื้นที่ปลอดบุหรี่หรือห้ามสูบบุหรี่⁽¹⁵⁾ เมื่อวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติกพหุคูณ โดยควบคุมอิทธิพลของปัจจัยอื่นๆ พบว่าครูอาจารย์ที่มีความสนใจในการรับทราบข้อมูลการจำหน่ายบุหรี่ยี่ห้อเลิกทอนิกซ์ ทางอินเทอร์เน็ต มีความตระหนักต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกซ์ในเยาวชนเป็น 4.35 เท่าของผู้ที่ไม่มีความสนใจในการรับทราบข้อมูลการจำหน่ายบุหรี่ยี่ห้อเลิกทอนิกซ์ ทางอินเทอร์เน็ต (AOR=4.35, 95% CI 1.79 ถึง 11.11) ทั้งนี้ อาจเนื่องด้วยเมื่อบุคคลเปิดใจที่จะรับทราบข่าวสารได้นั้นแสดงว่าบุคคลย่อมมีความสนใจและอยากรู้อยากเห็นอยู่เป็นทุนเดิม ดังนั้น จึงแสวงหาข่าวสารมาช่วยให้ตนรู้ชัดแจ้งตลอดจนประกอบการตัดสินใจและกำหนดการกระทำ โดยเฉพาะเมื่อยามเกิดปัญหาหรือเกิดความไม่แน่ใจขึ้นกับตัวเองและคนใกล้ชิด⁽²¹⁻²²⁾ สอดคล้องกับการศึกษาของ Becker⁽²³⁾ ที่กล่าวว่าบุคคลจะเปิดรับข่าวสารเมื่อต้องการทราบข้อมูลที่ตนสนใจอยากรู้ การศึกษาของ Merrill และ Lowenstein⁽²⁴⁾ ที่กล่าวว่าแรงผลักดันให้บุคคลเลือกรับทราบข่าวสารเกิดจากความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติของมนุษย์และประโยชน์ใช้สอยเพื่อช่วยให้ความคิดของตนเองบรรลุ และการศึกษาของมณฑล โสภณ และวิภาวรรณ กลิ่นหอม⁽²⁵⁾ ที่กล่าวว่าผู้รับสารจะเลือกเปิดรับข่าวสารตามเกณฑ์ดังนี้ เลือกสื่อตามลักษณะเฉพาะ (Characteristic of media) เลือกสื่อที่ตนเองสามารถจัดหามาได้ (Availability) โดยไม่ต้องใช้ความพยายามในการจัดหามากนัก เลือกสื่อที่สอดคล้องกับความรู้ ความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมของ

ตนเอง (Consistency) เลือกสื่อตามที่ตนเองสะดวกและนิยม (Convenience preferences) รวมถึงเลือกสื่อตามความเคยชิน (Accustomedness) โดยเป็นสื่อที่ตนเองเคยเปิดรับอยู่เป็นประจำ ในที่นี้คือสื่อบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่ง ณ ปัจจุบันในโลกยุคดิจิทัล (Digital era) กลายเป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารที่ประชาชน ทุกเพศทุกวัยสามารถเข้าใช้งานผ่านโทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ทุกที่ทุกเวลา สอดคล้องกับการประเมินเวลาในแต่ละวันที่ผู้คนใช้บนสื่อสังคมออนไลน์ พ.ศ. 2566 ที่พบว่า ผู้คนใช้เวลาเฉลี่ย 147 นาที โดยชาวเอเชียใช้เวลาเฉลี่ย 136 นาที ซึ่งเป็นอันดับ 3 รองจากชาวแอฟริกันและชาวอเมริกาใต้ คือ 190 และ 204 นาที ตามลำดับ โดย Facebook มีผู้ใช้งานสูงสุดเฉลี่ยวันละ 33 นาที⁽²⁶⁾ กอปรกับครูอาจารย์ที่มีทัศนคติระดับไม่ดีต่อบุหรี่ยี่ห้อเลิกทอนิกซ์ มีความตระหนักต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกซ์ในเยาวชนเป็น 3.45 เท่าของผู้ที่มีทัศนคติระดับพอใช้ถึงดีต่อบุหรี่ยี่ห้อเลิกทอนิกซ์ (AOR=3.45, 95% CI 1.59 ถึง 7.69) ทั้งนี้ ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มาแล้วกลายเป็นแบบอย่างในการตัดสินใจและการแสดงปฏิกิริยาสันับสนุนหรือคัดค้านต่อบางสิ่งบางอย่างหรือต่อบุคคลอันเป็นไปในทิศทางบวกหรือลบก็ได้ ส่วนความตระหนัก (Awareness) หมายถึง การกระทำ ที่เกิดจากความสำนึกในเรื่องหรือเหตุการณ์นั้นๆ⁽⁷⁾ ดังนั้น เมื่อครูอาจารย์มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุหรี่ยี่ห้อเลิกทอนิกซ์ก็จะสำนึกได้ถึงอันตรายต่อสุขภาพจากบุหรี่ยี่ห้อเลิกทอนิกซ์ ที่เกิดกับเยาวชน และอาจร้ายแรงถึงขั้นเป็นประตู่เชื่อมไปสู่การเสพติดบุหรี่ยาสูบและยาเสพติดอื่นๆ ได้เพิ่มขึ้น ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าครูอาจารย์มีทัศนคติต่อบุหรี่ยี่ห้อเลิกทอนิกซ์ในทิศทางเดียวกันกับการขับเคลื่อนมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบของประเทศไทย และสอดคล้องกับการดำเนินงานตามกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก (WHO Framework Convention on Tobacco Control: WHO FCTC)⁽²⁷⁾ ที่มุ่งเน้นในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน

จากบุหรี่หรือเลิกทอนิกส โดยสนับสนุนให้รัฐบาลใหม่ของประเทศไทยคงมาตรการห้ามนำเข้าและขายบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ตลอดจนผลิตภัณฑ์ยาสูบแบบใหม่ทุกชนิด อีกทั้งควรรักษากฎหมายฉบับนี้ต่อไปและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด ตลอดจนควรเร่งรณรงค์ถึงพิษภัยของการเสพติดบุหรี่หรือเลิกทอนิกสในระบบการศึกษาด้วย⁽²⁷⁾

ครูอาจารย์ที่มีรายได้ 35,001 บาทขึ้นไป มีความตระหนักดีต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกสในเยาวชนเป็น 2.83 เท่าของผู้ที่มีรายได้ 10,000–35,000 บาท ทั้งนี้ อาจเนื่องด้วยครูอาจารย์ที่มีรายได้ 35,001 บาทขึ้นไป มีค่ามัธยฐานของอายุการทำงานมากกว่า ในที่นี้คือ 24 ปี (ค่าเฉลี่ย=22.63, SD=8.59) ดังนั้น จึงสามารถจัดลำดับความสำคัญในเรื่องต่างๆ รวมถึงความตระหนักต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกสของเยาวชน เนื่องจากตนเองมีความมั่นคงโดยเฉพาะด้านการเงินและด้านอาชีพการงานที่เพียงพอต่อความอยู่รอดปลอดภัยของชีวิต แต่ในทางกลับกันครูอาจารย์ที่มีรายได้ 10,000–35,000 บาท มีค่ามัธยฐานของอายุการทำงานน้อยกว่า ในที่นี้คือ 6 ปี (ค่าเฉลี่ย=6.39, SD=4.17) ดังนั้น จึงเกิดความตระหนักต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกสของเยาวชนลดน้อยลงหรืออาจถูกขัดขวางเนื่องจากมีเงินเดือนเพียงพอสำหรับการใช้ชีวิตให้อยู่รอดจนถึงสิ้นเดือนเท่านั้น จากที่กล่าวมาข้างต้นความตระหนักต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกสของเยาวชนจึงอาจอยู่ในขอบเขตของสิ่งฟุ่มเฟือยหรืออีกนัยหนึ่งคือสิ่งที่บุคคลจะให้ความสำคัญก็ต่อเมื่อบรรลุนิยามความต้องการทางวัตถุขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เช่น อาหาร ที่พักอาศัย เศรษฐกิจที่เพียงพอ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น เพื่อรักษาความมั่นคงของตนเองและครอบครัว⁽²⁸⁾ การศึกษาครั้งนี้ยังพบว่าครูอาจารย์ที่มีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่หรือเลิกทอนิกสในระดับต่ำ มีความตระหนักดีต่อปัญหาการสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกสในเยาวชนเป็น 2.06 เท่าของผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่หรือเลิกทอนิกสในระดับปานกลางถึงสูง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากบุหรี่หรือเลิกทอนิกสเข้ามาแพร่หลายในประเทศไทยประมาณ 10–20 ปี⁽²⁹⁾

แต่ยังจัดเป็นของต้องห้ามในประเทศไทย การนำเข้า การครอบครอง การจำหน่าย และการสูบในสถานที่สาธารณะล้วนผิดกฎหมายทั้งสิ้น⁽³⁰⁾ กล่าวคือ การนำเข้ามีความผิดตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2557⁽³¹⁾ การครอบครองมีความผิดตามคำสั่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) พ.ศ. 2558⁽³²⁾ การจำหน่ายมีความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 244⁽³⁰⁾ และการสูบในสถานที่สาธารณะมีความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560⁽³³⁾ ประกอบกับองค์ความรู้ที่ถูกต้องชัดเจนเป็นรูปธรรมเกี่ยวกับบุหรี่หรือเลิกทอนิกสยังค่อนข้างจำกัด เฉพาะกลุ่ม แม้ว่าการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเคยรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่หรือเลิกทอนิกส แต่ก็มีส่วนหนึ่งซึ่งมากถึงร้อยละ 22.97 ที่ไม่เคยรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่หรือเลิกทอนิกส โดยเฉพาะจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นสื่อบุคคลในชุมชนและสื่อท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด^(34–35) การศึกษาค้นคว้านี้มีเพียงร้อยละ 1.50 และ 1.13 ตามลำดับ ที่เคยรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่หรือเลิกทอนิกสจาก อสม. และหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 93.29 และ 89.47 ตามลำดับ) ไม่เคยสูบบุหรี่หรือเลิกทอนิกสและบุหรืมวน จึงไม่มีประสบการณ์ตรงจากที่กล่าวมาข้างต้นเมื่อบุคคลที่มีประสบการณ์อยู่ในวงแคบหรือมีความรู้ในระดับต่ำ จึงเกิดความตระหนักและถูกคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อระดมให้ตนเองปฏิบัติในเรื่องนั้นๆ ไปตามสัญชาตญาณโดยทันที ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบในระยะสั้นและระยะยาว

การศึกษาค้นคว้านี้มีอัตราการตอบกลับคืนสูงถึงร้อยละ 100.00 ทั้งนี้ อาจเนื่องด้วยมีการติดตามแบบสอบถามอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง กอปรกับมีการประสานงานและเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม โดยผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมาและผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็น

ตัวแทนการศึกษา เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูอาจารย์อย่างไรก็ตาม หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการกรอกข้อมูลในเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยและการตอบแบบสอบถามครูอาจารย์สามารถติดต่อผู้วิจัยผ่านหมายเลขโทรศัพท์และ E-mail ตามที่ระบุในเอกสารชี้แจงอาสาสมัคร
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องควรสร้างความตระหนักดีของครูอาจารย์ต่อปัญหาการสูบบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ในเยาวชนโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยข้างต้น ประกอบด้วย การเสริมสร้างความสนใจในการรับทราบข้อมูลการจำหน่ายบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ทางอินเทอร์เน็ต การสร้างทัศนคติเชิงลบต่อบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ผ่านกิจกรรมรณรงค์ที่มีความหลากหลายและมีความต่อเนื่องเพื่อสนองนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันเด็กและเยาวชนจากบุหรี่ยิเล็กทรอนิกส์ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรี่ยิเล็กทรอนิกส์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และอาจขยายผลไปยังสื่อที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนทุกระดับ เช่น สื่อบุคคลในชุมชน สื่อท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้ อาจมุ่งเน้นในกลุ่มครูอาจารย์ที่มีรายได้ 10,000-35,000 บาท

เอกสารอ้างอิง

1. Lapyai S. New tobacco products on social media and law enforcement on new tobacco products control. Public Health & Health Laws Journal 2019;5(1):13-30. (in Thai)
2. Kadosawa V. Smoke from the water: consumer attitudes and metaphors about consuming electronic cigarettes in Thailand. [Independent study in Master of Business Administration, Faculty of Commerce and Accountancy]. Bangkok: Thammasat University; 2016. (in Thai)
3. Jaroenjitkul C, Prasertsong C. E-cigarette: silent dangers to youth. Journal of The Royal. Thai Army Nurses 2014;15(3):149-54. (in Thai)
4. Hau M, Alfi M, Talbot P. Health-related effects reported by electronic cigarette users in online forums. J Med Internet Res 2013;15(4):e59.
5. Tobacco Control Research and Knowledge Management Center. The hidden dangers of e-cigarettes. Bangkok: Mahidol University; 2019. (in Thai)
6. Patanavanich R, Worawattanakul M, Glantz S. Longitudinal bidirectional association between youth electronic cigarette use and tobacco cigarette smoking initiation in Thailand. Tob Control. 2022. DOI: 10.1136/tc-2022-057491.
7. Chomeya R, Phansri G. New corona virus (COVID-19) disease prevention behaviors awareness: comparison between ages. HuJmsu 2020;39(6):71-82. (in Thai)
8. Runes, Dagobert D. Dictionary of philosophy. New York: Littlefield, Adams; 1971.
9. Tobacco Control Research and Knowledge Management Center. Protecting youth from tobacco business marketing tactics. TRC Research Update. 2020;12(3):4. (in Thai)
10. Jungsomjatepaisal P, Tuaymeerit S. Development of a Smoking Prevention Promotion Model of Secondary School Students in Nakhon Ratchasima Province. Journal of Health Science 2021;30(5):824-33. (in Thai)
11. Tobacco Control Research and Knowledge Management Center. Report on situation of tobacco consumption in Thailand 2019 [Internet]. 2019 [cited 2023 Oct 10]. Available from: <https://www.trc.or.th/th/attachments/article/527/รายงานสถานการณ์%20การบริโภคยาสูบของประเทศไทย%20พ.ศ.2562.pdf>.

12. Summart U, Ruanphet K. Factors predicted electric smoking among male vocational students in Buriram Province. *Christian University Journal* 2022;28(2):39-52. (in Thai)
13. Rungrotsitichai N. Perception attitude and behavior towards electronic cigarette. [Thesis in Master of Arts, Faculty of Journalism and Mass Communication]. Bangkok: Thammasat University; 2017.
14. Sarfraz M, Rahim Khan HA, Urooba A, Manan Z, Irfan O, Nadeem R, et al. Awareness, use and perceptions about E-cigarettes among adult smokers in Karachi, Pakistan. *J Pak Med Assoc* 2018;68(1):147-53. PMID: 29371741
15. Schillo BA, Cuccia AF, Patel M, Simard B, Donovan EM, Hair EC, et al. JUUL in school: teacher and administrator awareness and policies of E-cigarettes and JUUL in U.S. middle and high schools. *Health Promot Pract* 2020; 21(1):20-4. DOI: 10.1177/1524839919868222
16. Regional Education Office No.13. Basic information on education classified at the provincial level [Internet]. 2020 [cited 2022 Mar 20]. Available from: <http://www.reo13.moe.go.th/index.php/2020-01-21-10-42-58/41-2020-02-03-03-47-01>.
17. The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima. Information for teachers and educational personnel [Internet]. 2020 [cited 2022 Mar 20]. Available from: <http://bigdata.mattayom31.go.th/info/?module=person>.
18. Jirawatkul A. Statistics for Health Science Research. 4th ed. Bangkok: Withayapat; 2015. (in Thai)
19. Bloom BS. Human characteristics and school learning. New York: McGraw Hill; 1976.
20. Best JW. Research in education. New Jersey: Prentice Hall; 1977.
21. Noppamane N. The behavior towards and perception of health media by people in Chiang Dao district, Chiang Mai province. [Thesis in Master of Public Health, Faculty of Public Health]. Chiang Mai: Chiang Mai Rajabhat University; 2010. (in Thai)
22. Khieokhachee S, Surasonthi K. Exposure to information, knowledge and preparation for languages and cultures toward ASEAN community of Thai adolescents in Bangkok. *Journal of Mass Communication* 2018;6(2):123-48. (in Thai)
23. Becker SL. Discovering mass communication. Illinois: Scott Foresman and Glenwave; 1978.
24. Merrill JC, Lowenstein RL. Media, messages and men. New York: David Mckey; 1971.
25. Sophon M, Klinhom V. The study of fan page members' behaviors of using Facebook in low-cost airlines' fan page. *WMS Journal of Management Walailak University* 2015;4(1):23-38. (in Thai)
26. BroadBandSearch. Average daily time spent on social media (Latest 2023 data) [Internet]. 2023 [cited 2023 Jun 8]. Available from: <https://www.broadbandsearch.net/blog/average-daily-time-on-social-media>.
27. Hfocus. WHO encourages the new Thai government to continually prohibit imports and sales "E-cigarettes and all kinds of new tobacco" [Internet]. 2023 [cited 2023 Jun 20]. Available from: <https://www.hfocus.org/content/2023/06/27843>.

28. Shen J, Saijo T. Reexamining the relations between socio-demographic characteristics and individual environmental concern: Evidence from Shanghai data. *J Environ Psychol* 2008;28(1):42-50. DOI: 10.1016/j.jenvp.2007.10.003
29. Mahidol University. Cigarettes, e-cigarettes: a threat to youth's health hurt the people around [Internet]. 2017 [cited 2023 Jun 11]. Available from: <https://mahidol.ac.th/th/electronic-cigarette/>
30. Department of Disease Control, Ministry of Public Health (TH). Do you know what laws are against e-cigarettes? [Internet]. n.d. [cited 2024 Jan 18]. Available from: <https://ddc.moph.go.th/uploads/publish/47220191120020728.pdf>.
31. Ministry of Commerce (TH). Designated for hookah and electric hookah or electronic cigarettes as products prohibited for import into the Kingdom B.E. 2557. Royal Thai Government Gazette Volume 131, Section 268 D, special (dated 26 December B.E. 2557).
32. Consumer Protection Committee (TH). Do not sell or provide products "Hookah, electric hookah or electronic cigarette or hookah medicine Liquid for refilling electric hookah or electronic cigarettes". Royal Thai Government Gazette Volume 132, Section 39 D, special (dated 18 February B.E. 2558).
33. National Tobacco Products Control Committee (TH). Tobacco products control act B.E. 2560. Royal Thai Government Gazette Volume 134, Section 39 A, (dated 5 April B.E. 2560).
34. Pongputarak P, Tungprasert S, Polpanich N, Surapoppisith P, Keerati-urai M, Piaras N, et al. A development of village health volunteers' communication ability at Muen Vai Tambon Administrative Organization, Mueang District, Nakhon Ratchasima Province. *NRRU Community Research Journal* 2022;15(4):99-111. (in Thai)
35. Buncherd C, Anukulpracha S. Effect of consumer protection education using village news broadcasting tower in Kud Chum District Area, Yasothon Province. *Thai Journal of Public Health and Health Education* 2022;1(3):34-47. (in Thai)